

szolgált ki s iratokat osztott vissza. Segédkezett a lengyel kiállítás és a DARVAS-könyvtár anyagának kiválogatásában, végzett gépirási munkálatokat s más folyó ügyeket. Július 1-től 15-ig szabadságon volt és szept. végével visszarendeltetett az Országos Széchényi-Könyvtárba.

JAKUBOVICH EMIL.

III.

Hirlaposztály.

Az Országos Széchényi Könyvtár vezetésének adminisztratív tekintetben három önálló osztályra történt tagolása folytán a Hirlaposztály 1929 június hó 18-án kezdte meg az új keretek között működését. E napon vettem át a Magyar Nemzeti Múzeum Főigazgatójától az osztály vezetésével miniszteri rendelet útján történt megbízómat. Az osztály tisztviselőinek létszámába egyidejűleg Dr. GORIUPP Alisz alkönyvtárnok és Dr. GÁSPÁR Margit könyvtári segédtsízt nyert beosztást. Július és augusztus hó folyamán, amikor az osztály tisztviselői nyári szabadságidejüket élvezték, a minimálisan csekély létszám mellett a halaszthatatlan napi munkák elvégzése céljából már helyettesről is gondoskodni kellett s ezért augusztus második felében az akkor egyidejűleg távollevő hirlaposztályi tisztviselők pótlására az Orsz. Széchényi Könyvtárból Dr. PARÁDI Lászlóné könyvtártsízt osztatott be szolgálattételre, ki az augusztus hó folyamán a tudományos segédszemélyzet állományából a tudományos tisztviselői státusba előléptetett Dr. GÁSPÁR Margit mellett az osztály folyó és adminisztrációs munkáit végzi. Szept. első felében Dr. GORIUPP Alisz családi gyász eset miatt rendkívüli szabadságon volt távol, majd okt. hótól kezdődőleg tíz havi tanulmányi szabadságra Bécsbe távozott. A Hirlaposztálynak tisztviselői létszáma az adminisztratív különválást megelőző időkben is magasabb volt a mostaninál s ezért az osztály irányítását átvéve, nyomban hangsúlyoznom kellett, hogy ily kevés munkaerővel a legszorosabban vett napi teendőket is csak bajosan láthatjuk el s kérem, hogy legalább valamely fiatal munkaerőnek rendelkezésünkre való bocsátásával történjék némi segítség osztályunk helyzetén. Szept. közepe táján be is osztatott hozzánk Dr. HEVESI András önkéntes gyakornok, de már egy hónap mulva külföldi tanulmányainak folytatására ő is szabadságot nyert és Párizsba utazott. Helyébe új munkaerőt osztályunk mindezeig nem kapott.

Osztályunk e félévi munkavégzése elé súlyos technikai akadályok is gördültek. Alig hogy az őszi beálltával a szabadságról visszatért tiszt-

viselők rendszeres munkájukhoz hozzáfogtak, az épületrész fűtő-berendezésének átalakítási munkálatai miatt hónapokon át használhatatlanná vált osztályunk egész területe s ezidőn át kénytelenek voltunk a Széchényi-könyvtár raktártermeiben elhelyezkedni. A folyó napi teendőket itt is hiánytalanul elláttuk s emellett a korábban megkezdett revíziós munkát (a forradalom utáni hírlapanyag hiányainak megállapítását, az ezek pótlására irányuló rendszeres levelezést és az így rendezett anyagnak katalógizálását és felállítását) is közelebb juttattuk befejezéséhez. E munka közben állandóan éreznünk kellett a kényszerelhelyezkedés közben beállott nehézségeket, melyekhez a tél beköszöntével még az is hozzájárult, hogy az ideiglenesen rendelkezésünkre bocsájtott munkahelyiségek — a Széchényi-Könyvtár emeleti szárnyának legvégén — a rendes hőmérsékletig felmelegíthetők nem voltak, s a tisztviselők itt csak egészségük veszélyeztetésével láthatták el kötelességüket. Fokozottan áll ez az osztály altisztjeire, kik a minden fűtési lehetőségtől megfosztott hírlapraktárakban végezték az átalakítási munkák egyes fázisai után ismételten megkívánt nagytakarítások által még terhesebbé vált szolgálatukat. Kötelességem ilyen körülmények között nyomatékosan kiemelni mind a tisztviselőknek odaadó s minden nehézséggel elszántan szembeszálló buzgalmát és ügyeszeretét, mind pedig altisztjeink példás kötelességtudását, mellyel e szinte embertelenül kegyetlen viszonyok között is zúgolódás nélkül kitarítottak munkahelyükön.

A legrosszabb időpontban bekövetkezett s az osztály egész területét egyidőben felduló kőműves-, lakatos- és asztalosmunkák a félv év második felében az osztály használatát s egész forgalmát megakasztották, az anyag hozzáférhetetlenné válása, valamint az altisztek más irányú lekötöttsége miatt olvasótermünkben a hírlap- és folyóirathasználatot főigazgatói hozzájárulással kénytelen voltam hónapokra felfüggeszteni. E zárlatot azonban teljes merevséggel sohasem értelmeztük s adott helyzetekben a pillanatnyi viszonyokhoz igazodva még így is iparkodtunk a könyvtár nyilvánosságával szemben fennálló kötelességünknek megfelelni.

Anyagi eszközök hiányában még kevésbé birtunk megfelelni egy másik, t. i. a részünkre kötelességet nyújtó szolgáltató nyomdakkal szemben fennálló kötelességünknek. Kötelességet nyújtókat mi múzeális megőrzés céljából kapunk s az ezt hangsúlyozó törvény szelleméből nyilván következik, hogy az így nyert anyagot hibátlanul konzerválni is tartozunk. Kétszeresen áll ez a mindennél romlandóbb rotációs papirostra nyomatott hírlapanyagra, mely megfelelő védő táblák nélkül pár esztendő alatt meg-töredeznek és szélein akárhányszor meg is csonkul. Osztályunkban a bekö-

tetlen anyag oly ijesztő mennyiségűvé szaporodott, hogy ennek sorsáért felelősséget vállalni már-már alig lehet. Legkevesebb hat-nyolcszáz kötet az, amit, — mint úgyszólván naponta igényelt anyagot — haladéktalanul be kellene köttetni, az egész kötésre váró anyag terjedelme pedig több mint ugyanannyi ezer kötetre tehető. Minthogy osztályvezetői megbízatásom óta — a Könyvtár régi tartozásainak tervbevett rendbehozására való hivatkozással — dotációban egyáltalán nem részesültem, rendszeres kötetésre gondolnom sem lehetett s egy-két hónap óta átmenetileg csak annyit bírtam kieszközölni, hogy havi 100—100 pengőnyi árban a nagy fővárosi napilapok néhány évfolyamát beköttessem s ezáltal a használatnak átadhassam.

Az osztálynak válságos anyagi helyzetéből következik az is, hogy állományát vásárlás útján egyáltalán nem volt módunkban gyarapítani. Két véletlenül felmerült alkalommal csere útján egészíthettük ki gyűjteményünket a *Hazánk* című folyóiratnak 1858—1860. évi három kötetével illetőleg a VAHOT-féle *A Nagyvilág Képekben* című folyóiratnak 1855-re szóló egyetlen évfolyamával, valamint a *Budapesti Híradó* 1845. évi II. félfolyamával. Ezek közül az első két tétel merőben hiányzott gyűjteményünkben, az utolsó pedig ezideig hiányosan őrzött harmad példányunkat egészíti ki egy FÁY András tulajdonosi névbejegyzésével ellátott kötettel.

Ajándékozás útján történt nagyobb mérvű gyarapodásról szintén nem számolhatunk be. Egyes hiányaink pótlására alkalmas anyaggal CSIKI Ernő, HÓMAN Bálint és NÉGYESY László gazdagították gyűjteményünket.

A csere útján szerzett 5 kötet, az ajándék útján érkezett 35 évfolyam és az Országos Széchényi könyvtárból áttett 28 csonka évfolyam mellett a gyarapodás többi része kötelespéldányok útján történt. Ez úton a félfév folyamán 23,455 darabhoz jutottunk.

Az osztály tisztviselőinek munkássága a félfév folyamán a következőképen oszlott meg.

Dr. GORIUPP Alisz alkönyvtárnok az osztályban szept. 1-től kezdődően nyert beosztást. A hó első felében rendkívüli szabadságon volt, szept. 16—30 között helyrajzi katalógus másolásával foglalkozott, s lemásolt 418 tételt. Okt. 1-től kezdődőleg tanulmányi szabadságon Bécsben tartózkodott.

Dr. GÁSPÁR Margit alkönyvtárnok július 1-től 15-ig, továbbá aug. 21-től szept. 9-ig szabadságon volt. Egyébként folytatta a régi hírlapok hiánymegállapítását és reklamálását. Átnézett 4000 hírlapszámot. Cédulázott és borítékolt 1263 kötet hírlapot, ebből 120 kötet hírlapot az új

cédulakatalógusra vezetett, írt 100 új cédulát, átszámozott 250 kötet hirlapot. A megállapított hiányok kiegészítése végett szerkesztőkhöz, illetőleg kiadókhöz írt 255 kérérlapot. A megszállt területi hirlapanyagból rendezett 3800 számot. Dr. PARÁDI Lászlóné könyvtártiszt szept. 1-től átvette a kötelezpéldányként érkezett hirlapszámokat, összesen 23,455 darabot, írt 527 ideiglenes cédulát. Reklamálta a hiányzó lappéldányokat és pedig 207 hirlapot 179 lev. lapon. Rendezte, cédulázta, benaplózta és beosztotta az 1927—29. évről elmaradt alkalmi lapokat, számszerint 57-et. Cédulázta a beérkező külföldi hirlapszámokat. Vezette a Hirlaptár kölcsönzési naplóját. Végezte a Hirlaptárban előforduló adminisztrációs és gépirásos munkákat.

Dr. HEVESI András önkéntes gyakornok. 1929 szept. 1-től ideiglenes beosztást nyert az osztályba. Rendezte a július és augusztus folyamán számonként beérkező fővárosi és vidéki lapokat. Megcédulázott és borítékolt 32 köt. hirlapot, megírt 26 reklamációt; az e hóban elküldött reklamációt a kötelezpéldányosztályban rávezette a megfelelő nyomdatörzslapokra. Rendezte a könyvomatós lapszámok közül 6000 drb-ot és ezt 8 kötetbe osztotta. Okt. 23-tól kezdődőleg három hónapi szabadságra Párizsba távozott.

Használat:

a) Helyben: 2343 esetben 6827 kötet.

b) Kölcsönzés: 64 esetben 163 kötet és 74 füzet.

REDEY TIVADAR.

IV.

Zenetörténeti osztály.

Az 1929. év második felében a gyarapodás oroszlanrésze kötelezpéldányokból állott. Az ajándékok közül említésre méltók a következők: RADNAI Miklós: *Tűzes seb vagyok* (ADY). Ének-zong, eredeti kézirat. KLEINECKE Hilda: RICHTER János ismeretlen festőtől való olajfestésű arcképe (1870 körüli időből). A félévi gyarapodást a következő táblázat mutatja:

	Hangjegy- kézirat	Elméleti kézirat	Zenei levél	Nyomatott hangjegy könyv	Kép	Összesen
Kötelezpéldányok	—	—	—	299	83	382
Vétel	—	—	—	13	4	17
Ajándék	1	—	—	28	1	30
Csere	—	—	1	—	—	1
Áttétel	—	—	—	—	5	5
Összesen	1	—	1	340	92	435